

MAGAZINE 32

 DE KAMER BE
LA CHAMBRE BE

Magazine van de Kamer van volksvertegenwoordigers
Januari 2024

SPECIAL VERKIEZINGEN

 OPGELET!
BELANGRIJK

Verkiezingen voor het Europees Parlement op 9 juni 2024.
Voor jongeren van 16 en 17: **STEMRECHT >> STEMPlicht !!**
De redactie van dit magazine werd afgesloten vóór deze wijziging.
Gelieve daarmee rekening te houden.

zingen 2024

Gaan stemmen: hoe moet dat?

Wat gebeurt er na de verkiezingen?

De Europese verkiezingen en het Europees voorzitterschap

COLOFON

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Jan Deltour, secretaris-generaal
van de Kamer van
volksvertegenwoordigers

REDACTIE

Dienst Public Relations en
Internationale Betrekkingen
Tel.: 02 549 90 46
communication@dekamer.be

WERKTEN MEE AAN DIT NUMMER:

Jeroen Clarisse, Anne Coppens,
Thierry Dewaele, Katrien Joos,
Michel Lecluyse, Isabelle More,
Eléonore Roscoe, Tom Van Acker,
Frederik Verleden

FOTO'S

Adobe Stock, Amsab, Belga Image,
European Union, Inge Verhelst

VORMGEVING EN ILLUSTRATIES

Julien Cleys, Antoine Marcelis,
Bart Van de Steene, Johan Wynen en
Mohamed Yahiaoui

Druk

Prepress en drukkerij van de Kamer

*De redactie werd afgesloten op
22/12/2023*

Inhoud

- 6** Dossier: Ik ben kiezer
- 16** Het stemrecht vroeger en nu
- 20** De parlementen van België
- 22** De parlementen: uitneembare infografiek
- 24** Ik ben kandidaat
- 27** Campagne voeren: wat mag en wat mag niet?
- 28** De Kamer in de aanloop naar de verkiezingen
- 30** Wat gebeurt er na de verkiezingen?
- 34** De staatshervormingen op een rij
- 38** Europese verkiezingen
- 41** Wat is het Europees voorzitterschap?

WOORD VOORAF

Beste lezer,

2024 is een bijzonder jaar en dit is een bijzonder magazine. Zoals je waarschijnlijk weet, zijn er op 9 juni verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, de deelstaatparlementen en het Europees Parlement. Op 13 oktober zijn er gemeentelijke en provinciale verkiezingen.

Voor 1 miljoen jongeren is het de eerste keer

Er hangt verandering in de lucht! Voor de eerste keer hebben jongeren vanaf 16 jaar de mogelijkheid om te stemmen voor het Europees Parlement. Daardoor zijn er nooit eerder zoveel eerste kiezers geweest. Het gaat om 245.000 bijkomende jongeren van 16 en 17, 13.000 eerste kiezers die in het buitenland verblijven en alle jongeren van 18 tot 23 jaar. Zo komen we op een totaal van 1 miljoen eerste kiezers voor de Europese verkiezingen. Nooit gezien!

Zoals velen onder ons, zit ook jij zeker met heel wat vragen. Ben ik verplicht om te gaan stemmen? Wat als ik niet vrij ben? Hoe stem ik geldig? Spreek ik daarover met familie en vrienden? Kan ikzelf kandidaat zijn? Wat gebeurt er na de verkiezingen, enzovoort.

Of het voor jou nu de eerste keer is of niet, wij gaan je zo goed mogelijk informeren!

België is voorzitter van de Raad van de Europese Unie

Aangezien er op 9 juni ook Europese verkiezingen zijn, willen we je graag wat informatie geven over het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie.

Van 1 januari tot 30 juni 2024 is België voorzitter van die Raad. Dat voorzitterschap wordt georganiseerd met een beurtrol. Om de zes maanden neemt een andere lidstaat van de Europese Unie die verantwoordelijkheid op zich. Het is van 2010 geleden dat België voorzitter was van de Raad. Je merkt het al, zo'n Europees voorzitterschap is bijzonder én belangrijk. In dat kader organiseert het federale Parlement een aantal conferenties waaraan parlementsleden uit de 27 Europese lidstaten en leden van het Europees Parlement deelnemen.

Heb je interesse voor deze onderwerpen? Of zoek je gewoon een antwoord op een aantal praktische vragen in verband met de verkiezingen? Dan is dit speciale nummer van ons magazine voor jou gemaakt!

De redactie

IK BEN KIEZER

Op zondag 9 juni en op zondag 13 oktober moeten we naar de stembus, om onze burgerplicht te vervullen, zoals dat heet. En het is een bijzonder verkiezingsjaar. Voor de eerste keer in de geschiedenis van ons land mogen jongeren van 16 en 17 al stemmen voor het Europees Parlement. Dat brengt het totaal aantal eerste kiezers op 1 miljoen! Maar stemmen, of het nu voor de eerste keer is of niet, daar komt heel wat bij kijken. Je kan je maar best goed voorbereiden. In dit artikel vind je heel veel informatie die je kan helpen om een bewuste en geldige stem uit te brengen.

BEN IK VERPLICHT OM TE GAAN STEMMEN?

Artikel 62 van de Grondwet zegt: ‘De stemming is verplicht’. Toch ben je in België niet verplicht om een stem uit te brengen. Je bent wel verplicht om naar het stembureau en in het stemhokje te gaan. We noemen dat ‘opkomstplicht’. Maar een stem uitbrengen hoef je strikt genomen niet te doen. Je kan ook blanco stemmen. Dat betekent dat je niets invult op het stembiljet.

Ook waar er elektronisch wordt gestemd, is er een vakje voorzien voor wie blanco wil stemmen. Bij de telling van de stemmen worden de blanco stemmen en de ongeldige stemmen samengevoegd. Nu weet je dus dat er in ons land opkomstplicht is en geen stemplicht, maar gemakshalve wordt toch vaak het woord stemplicht gebruikt.

WAAROM IS ER OPKOMSTPLICHT?

Het debat over het behoud van de opkomstplicht wordt al jaren gevoerd. Tegenstanders van de opkomstplicht wijzen erop dat België één van de weinige landen is dat zijn burgers verplicht om te gaan stemmen. Wereldwijd zijn er inderdaad slechts een twintigtal landen met opkomstplicht.

Opkomstplicht: wat zijn de argumenten van voor- en tegenstanders?

Voor

- België is een representatieve democratie. Het is belangrijk dat iedereen aangeeft wie hem of haar zal vertegenwoordigen.
- Uit peilingen blijkt dat 30 à 40% van de Belgen niet zou gaan stemmen. De vrees bestaat dat vooral laaggeschoolden, bejaarden en zwakkeren thuis zouden blijven. Hun bekommernissen zouden bijgevolg minder zwaar doorwegen op de politieke agenda.
- Democratie is een geheel van rechten en plichten. De rechten zijn er voor iedereen, maar iedereen moet zich ook uitspreken over de keuzes die onze samenleving moet maken. Gaan stemmen is daarbij een heel belangrijke stap.

Tegen

- De burgers zijn genoeg geïnformeerd om zelf te beslissen of ze al dan niet gaan stemmen.
- Wie in een vrij kiessysteem toch gaat stemmen, zal een bewustere keuze maken.
- Vandaag is er opkomstplicht, maar wie niet gaat stemmen krijgt toch geen boete.
- Wie niet gaat stemmen, geeft ook een politiek signaal.
- De opkomstplicht schrikt sommige buitenlanders af. Zij moeten, om te kunnen gaan stemmen, zich vooraf inschrijven als kiezer en doen dat vaak niet omdat ze bang zijn in laatste instantie verhinderd te zijn en dan een boete te krijgen.

WIE MOET GAAN STEMMEN?

IEDEREEN DIE...

- de Belgische nationaliteit heeft op de dag waarop de kiezerslijsten worden afgesloten
- ingeschreven is in het bevolkingsregister van een Belgische gemeente op de dag waarop de kiezerslijsten worden afgesloten
- ten minste 18 jaar oud is op de dag van de verkiezingen. Voor de Europese verkiezingen **mogen** jongeren stemmen vanaf 16 jaar.
- niet door een rechter ontzet is uit het stemrecht op de dag van de verkiezingen.

Ongeveer twee weken voor de verkiezingen ontvang je een oproepingsbrief waarop vermeld is in welk stembureau je moet gaan stemmen.

Belgen die in het buitenland verblijven zijn kiezer voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en kunnen stemmen voor het Europees Parlement. De Belgen die in een EU-lidstaat verblijven, kunnen voor de Europese verkiezingen stemmen op een lijst in hun land van verblijf in plaats van op een Belgische lijst.

EU-burgers die in België verblijven kunnen in ons land deelnemen aan de verkiezingen voor het Europees Parlement op voorwaarde dat ze een hoofdverblijfplaats hebben in een Belgische gemeente en hun inschrijving op de kiezerslijst aangevraagd hebben ten laatste op 29 februari 2024. Als ze deelnemen aan de Europese verkiezingen in België, kunnen ze niet deelnemen in hun land van herkomst.

Altijd op zondag

In België vinden de verkiezingen altijd op een zondag plaats omwille van de opkomstplicht. Op zondag kunnen de meeste mensen zich makkelijker vrij maken om te gaan stemmen dan op een werkdag. Als je toch moet werken op zondag heb je de keuze: zelf gaan stemmen of aan een andere kiezer een volmacht geven. Als je niet de kans hebt om vóór of na het werk te gaan stemmen, moet je werkgever je tijdens de werkuren naar de stembus laten gaan. Hij is evenwel niet verplicht je tijdens je afwezigheid te betalen.

WAT ALS IK NIET KAN GAAN STEMMEN?

Als je niet kan gaan stemmen – bijvoorbeeld omdat je ziek bent, examens hebt, in het buitenland bent of moet werken – heb je twee mogelijkheden. Je kan de reden voor je afwezigheid meedelen aan de vrederechter die oordeelt of ze geldig is. Als je zonder geldige reden niet gaat stemmen, kan je een boete krijgen. Je kan ook een volmacht geven aan een andere kiezer die dan in jouw plaats gaat stemmen. Daarvoor moet je een formulier invullen dat online beschikbaar is of bij het gemeentebestuur kan worden afgehaald en door beide partijen ondertekend moet worden. Op de dag van de stemming moet de volmachtdrager met de volmacht naar het stembureau gaan waar jij had moeten stemmen. Elke kiezer mag slechts 1 volmacht krijgen.

STEMMEN: MET HET POTLOOD OF ELEKTRONISCH?

Bij de komende verkiezingen stemmen we niet allemaal op dezelfde manier. Sommige gemeenten organiseren het nog op de klassieke manier met een rood potlood en papier, andere gemeenten geven de voorkeur aan elektronisch stemmen. In 159 Vlaamse gemeenten, in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in de Duitstalige Gemeenschap wordt elektronisch gestemd. De andere Vlaamse gemeenten en de gemeenten van het Waals Gewest (behalve de 9 Duitstalige gemeenten) houden het bij papier.

De elektronische stemming werd in ons land bij wijze van experiment ingevoerd bij de verkiezingen van 1991. In eerste instantie breidde het systeem uit om nadien een zekere terugval te kennen. Zo hebben alle Waalse gemeenten beslist om niet meer elektronisch te stemmen.

Bij een elektronische stemming ontvang je als kiezer in het stemlokaal een chipkaart. Die steek je in de stemcomputer waarmee elk

stemhokje is uitgerust. Op het scherm verschijnt de te volgen procedure. Je brengt je stem uit door met je vinger op het scherm te tikken. Je kiest eerst de lijst waar je wil op stemmen en vervolgens kan je in jouw voorkeurlijst op dezelfde manier eventueel kandidaten aanduiden. Je kan bij elke stap en op elk ogenblik je stem annuleren of wijzigen. Aan het einde moet je wel definitief bevestigen. Je krijgt dan de chipkaart terug en de stemcomputer drukt een stembiljet af met een barcode en de uitgebrachte stem(men) zodat je kan controleren of jouw stem correct werd opgenomen. De chipkaart geef je terug, het papiertje laat je vervolgens scannen onder toezicht van de verantwoordelijke van het stemlokaal, en steek je daarna in de gleuf van de elektronische stembus.

Over de elektronische stemming zijn de meningen verdeeld. Meerdere Europese landen zijn teruggekeerd naar de papieren procedure. Hieronder vind je de meest gebruikte argumenten van voor- en tegenstanders van de elektronische stemming.

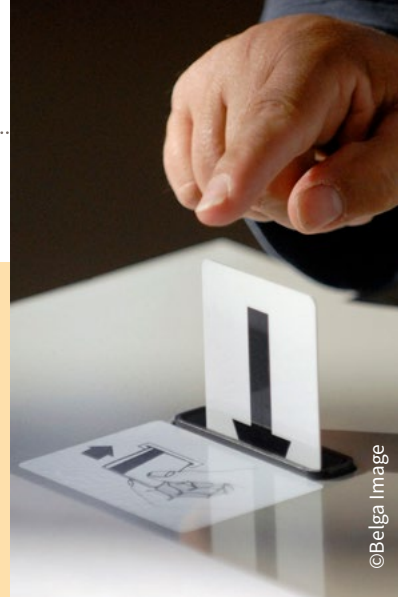
Elektronisch stemmen: wat zijn de argumenten van voor- en tegenstanders?

Voor	Tegen
• Het is gemakkelijk: de computer leidt je door de stemprocedure. Ongeldig stemmen is onmogelijk. • Je kan je stem tijdens de stemprocedure nog wijzigen of een eerdere keuze annuleren. • Het is handig: gedaan met gigantische stembrieven die moeilijk open en dicht te plooien zijn. • Menselijke fouten bij de telling zijn uitgesloten. • Er zijn minder bijzitters nodig en de telling gebeurt elektronisch. • Er is veel minder papier nodig. • De kiezer kan zijn stem controleren alvorens ze definitief te bevestigen. • De resultaten zijn sneller gekend.	• De kostprijs: elektronisch stemmen is minstens drie keer duurder dan op papier stemmen. • Minder transparant: het informaticasysteem wordt beheerd door bedrijven die moeilijk te controleren zijn. • Er kunnen zich fouten voordoen, die soms moeilijk op te sporen zijn. Technische problemen kunnen de stembusgang in de war sturen. • Tegenstanders beweren dat de systemen gehackt zouden kunnen worden en het resultaat zou dan gemanipuleerd kunnen worden. • Het systeem vergt een uitgebreid computerpark en verbruikt veel elektriciteit.

HOE STEM IK GELDIG?

Je kan op verschillende manieren een geldige stem uitbrengen. Aan de hand van dit eenvoudig schema leggen we dit uit.

©Belga Image

Mogelijkheid 1	Mogelijkheid 2	Mogelijkheid 3	Mogelijkheid 4	Mogelijkheid 5
Lijststem (kopstem)	Naamstem	Naamstem	Naamstem	Lijststem en naamstem
Je verklaart je akkoord met de volgorde van de kandidaten	Je drukt je voorkeur uit voor 1 of meer effectieve kandidaten	Je drukt je voorkeur uit voor 1 of meer opvolgers	Je drukt je voorkeur uit voor 1 of meer effectieve kandidaten en 1 of meer opvolgers	Er wordt alleen rekening gehouden met de naamstem

EFFECTIEVE KANDIDATEN EN OPVOLGERS: WAT BETEKEN DAT?

Bij de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Europees Parlement, het Vlaams en het Waals Parlement kan je stemmen voor effectieve kandidaten (kandidaat-titularissen) en voor opvolgers (kandidaat-opvolgers). De effectieve kandidaten kunnen rechtstreeks verkozen worden, in tegenstelling tot de opvolgers, die dienen om de effectieve kandidaten te vervangen. Die vervanging is zeker niet uitzonderlijk. Wanneer een parlements lid minister of staatssecretaris wordt of lid van de Europese Commissie, dan wordt hij of zij in het parlement vervangen door

een opvolger tijdens de duur van dat mandaat. Ook wanneer een parlements lid ontslag neemt, wordt haar of zijn plaats ingenomen door een opvolger.

Voor de verkiezing van het Brussels Parlement en het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap staan er geen opvolgers op de kandidatenlijsten. Ook bij de verkiezingen voor de gemeenteraad en de provincieraad zijn er geen opvolgers. Wanneer een verkozenen vervangen moet worden, gaat het zijte naar de niet-verkozen kandidaat van dezelfde lijst met het hoogste aantal stemmen.

BLANCO STEMMEN

Vaak wordt gezegd dat blanco stemmen naar de meerderheid gaan. Klopt dat? Blanco stemmen worden, net zoals ongeldige stemmen, niet in rekening gebracht bij de verdeling van de zetels tussen de lijsten. Ze worden dus zeker niet opgeteld bij het resultaat van de partij die de meeste stemmen behaalde. Maar... een kiezer die zich onthoudt of ongeldig stemt, geeft onrechtstreeks wel meer gewicht aan de uitgebrachte stemmen omdat het aantal geldig uitgebrachte stemmen vermindert. Een voorbeeld: van 10 kiezers stemmen er 3 voor lijst A en 1 voor lijst B. Lijst A behaalt dus 30% van de stemmen (3/10) en lijst B 10% (1/10). Als 1 van de 10 kiezers blanco stemt, zijn er maar 9 uitgebrachte stemmen. In dat geval behaalt lijst A, met haar 3 stemmen, een score van 33% (3/9) en lijst B een score van 11% (1/9). Zoals je ziet, behalen de lijsten A en B nu een hoger resultaat.

©Belga Image

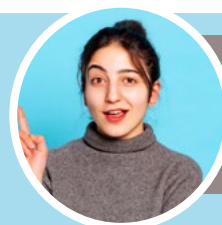

WANNEER IS MIJN STEM ONGELDIG?

Als je elektronisch stemt, word je stap voor stap door de procedure geleid. Ongeldig stemmen is bijgevolg onmogelijk.

Als je op papier stemt, is je stem in de volgende situaties ongeldig:

- Als je voor de **verkiezing van een bepaald parlement** stemt voor kandidaten van **verschillende lijsten**. Het zogenaamde 'panacheren' is niet toegestaan. Maar je mag bijvoorbeeld wel op kandidaten van lijst A stemmen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, op kandidaten van lijst B voor het Vlaams Parlement en op kandidaten van lijst C voor het Europees Parlement.
- Als je op het stembiljet schrijft, tekent, krabbelt, een gemaakte keuze op een of andere manier corrigeert of het stembiljet beschadigt. Je mag alleen één of meer bolletjes rood kleuren met het potlood dat in het stemhokje aanwezig is.

WAT ALS IK ME VERGIST HEB?

Wie elektronisch stemt, kan niet verkeerd stemmen. Heb je op de papieren stembrief een fout gemaakt, dan verlaat je het stemhokje, je overhandigt je stembiljet aan de voorzitter van het stembureau en je ontvangt een nieuw stembiljet. Het foutieve stembiljet wordt meteen vernietigd.

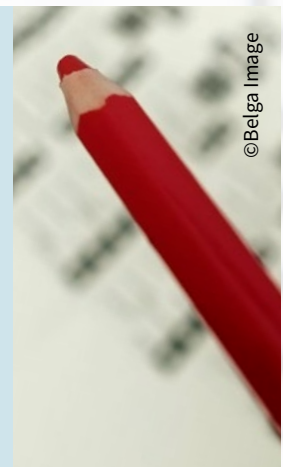
IS MIJN STEM GEHEIM ?

De stemming is verplicht en geheim. Zo staat het in artikel 62 van de Grondwet. Niemand kan je dus verplichten om te zeggen voor wie je gaat stemmen, of voor wie je gestemd hebt. De Grondwet zorgt ervoor dat je niet onder druk kan worden gezet en dus in alle vrijheid dit fundamentele democratische recht kan uitoefenen. Dat is trouwens ook de reden waarom je niet enkel naar het kiesbureau, maar bovendien ook in het stembokje moet gaan. Zelfs als je blanco wil stemmen, moet je toch in het stembokje gaan. Anders zou je stemgedrag niet geheim zijn. Kiezers die een of andere beperking hebben, kunnen zich in het kiesbureau laten helpen door een bijzitter. Dat is geen probleem. Alle personen die betrokken zijn bij de organisatie van de verkiezingen, in het kiesbureau of in het telbureau, moeten vooraf onder eed verklaren dat ze het geheim van de stemming zullen bewaren. Het geheime karakter van de stemming is een recht, maar geen plicht. Als je wil vertellen voor wie je gestemd hebt, mag je dat doen van zodra je het kiesbureau verlaten hebt. Op basis van deze informatie komen exit polls tot stand.

WAAROM STEMMEN WE MET EEN ROOD POTLOOD?

Dat we met een rood potlood stemmen, hebben we te danken aan een wetsvoorstel uit 1964. In de toelichting van hun wetsvoorstel schrijven de indieners het volgende: *“Doordat de stembiljetten met zwarte inkt gedrukt worden, levert het een ernstig bezwaar op dat de kiezer een wit cirkelvormig vakje midden in een zwart vierkant moet invullen door middel van een zwart potlood. Om vast te stellen of het vakje goed is ingevuld, moeten de leden van de bureaus van stemopneming met veel meer aandacht naar het witte cirkeltje kijken als het zwart gemaakt is dan indien het werd ingevuld met een potlood van een andere kleur. Ten einde de stemopnemingen te vergemakkelijken, zou men er dus goed aan doen voor te schrijven dat voortaan een rood in plaats van een zwart potlood moet worden gebruikt.”* Met andere woorden: rood is duidelijker om de stembrieven te controleren.

Hoe stem je geldig?

Meer info vind je in deze video's

<https://verkiezingen.fgov.be/kiezers-hoe-stemmen/stemming-op-papier>

<https://verkiezingen.fgov.be/kiezers-hoe-stemmen/elektronisch-stemmen>

WAAROM IS HET ZO BELANGRIJK DAT IK GA STEMMEN?

Het feit dat we moeten gaan stemmen, wordt soms ook wel ‘burgerplicht’ genoemd. Waarom zo’n officieel woord? Omdat jij met je stem mee bepaalt hoe onze democratie eruitziet. Door te gaan stemmen, bepaal jij welke personen jou gaan vertegenwoordigen in de verschillende parlementen. Je kiest op basis van je waarden en principes. En zo heb je een invloed op de beslissingen die genomen worden, en die gevolgen hebben voor jouw dagelijkse leven en dat van de mensen om je heen. We moeten vandaag heel wat keuzes maken voor de toekomst. Het gaat over sociale kwesties, economische problemen, het milieu, enzovoort. Elke politieke partij heeft haar antwoorden voor deze problemen. Elke politieke partij heeft andere prioriteiten. Jij moet uitmaken wat voor jou prioritair is en op basis daarvan een keuze maken bij de verkiezingen.

Je merkt het al, gaan stemmen, een keuze maken, doe je niet zomaar. Je moet er zeer goed over nadenken. Je moet je grondig informeren om te kunnen stemmen met kennis van zaken.

HOE WEET IK VOOR WIE IK MOET STEMMEN?

Goed nieuws: er is heel wat informatie beschikbaar.

De websites, sociale media en folders van de politieke partijen: de politieke partijen moeten hun volledige programma publiceren op hun website. Daar vind je dus al hun projecten. Je hebt er wel wat tijd voor nodig want het zijn lange teksten. Op hun sociale media vind je ook heel wat informatie over hun programma, hun prioriteiten en hun kandidaten. Maar hou er rekening mee dat de informatie op sociale media niet altijd volledig is. Aan jou om een selectie te maken en kritisch te blijven.

Informatieplatformen voor jongeren: heel wat jongerenorganisaties publiceren links naar de partijprogramma’s en soms vind je er ook een samenvatting. Essentiële informatie vind je zeker bij jongerenorganisaties zoals WatWat, de Ambrassade, Infor Jeunes en Forum des Jeunes.

De traditionele media: in periodes van verkiezingen nemen tal van media de programma’s van de verschillende partijen onder de loep om het publiek te informeren. Ze organiseren ook debatten, die je zeker bijkomende informatie zullen verschaffen.

Bepaalde apps: in de aanloop naar de verkiezingen kan je op een reeks apps en websites – waaronder nieuwssites – een test uitvoeren om je kiezersprofiel te bepalen.

Fake news

Let wel op voor *fake news* of nepnieuws dat je zeker zal aantreffen op sociale media. Het is belangrijk dat je kritisch bent en heel wat vragen stelt. Wie is de auteur van dit bericht? Wat wil men hiermee bereiken? Is dit een betrouwbare website? Als je twijfelt over de echtheid van een bericht, deel of like het dan niet, maar gebruik een fact-checking tool zoals bijvoorbeeld de VRT en de RTBF ter beschikking stellen. Vergelijk verschillende bronnen en spreek over je vragen!

Wat Wat : <https://www.watwat.be/verkiezingen>
De Ambrassade : <https://ambrassade.be>
Forum des jeunes : ressourceselections.be
Infor Jeunes : <https://inforjeunes.be>

Niet iedereen mag gaan stemmen

Ons land kent opkomstplicht voor de verkiezingen voor de Kamer van volksvertegenwoordigers, het Europees Parlement en de parlementen van de gemeenschappen en gewesten. Dat wil zeggen dat je je moet aanbieden in het stemlokaal, het stemhokje moet binnengaan en een (on)geldige stem of blanco stem moet uitbrengen.

Maar er zijn in onze samenleving ook personen die niet mogen gaan stemmen:

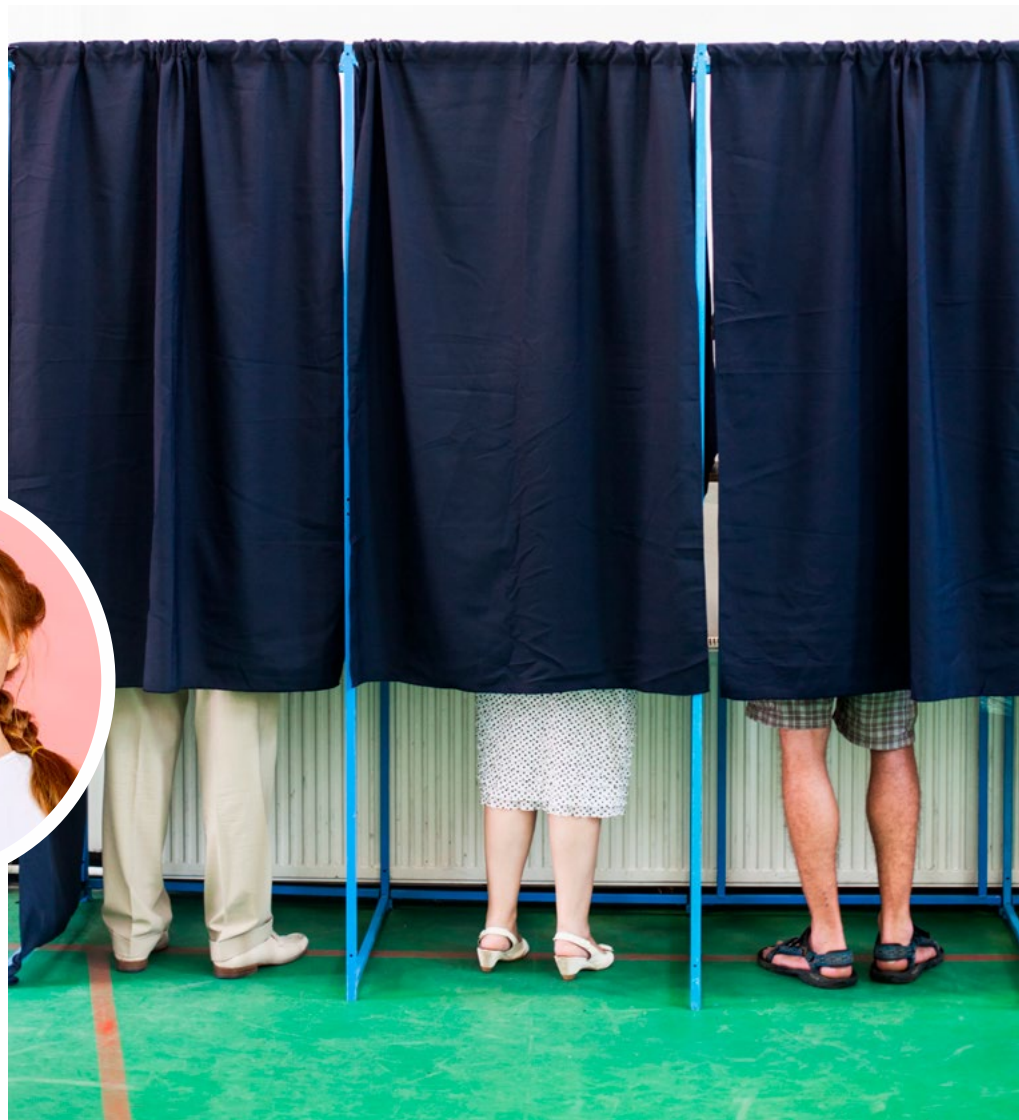
- personen onder bewind waarvoor de rechter geoordeeld heeft dat zij hun politieke rechten niet kunnen uitoefenen
- geïnterneerden
- veroordeelden die door een rechter uit het stemrecht ontzet zijn. Dat kan voor een welbepaalde termijn zijn, of definitief.

© Belga Image

Meer informatie

www.verkiezingen.fgov.be

IEDEREEN ÉÉN STEM. DAT IS LOGISCH, TOCH?

Alle Belgen zijn gelijk voor de wet. Zo staat het in de Belgische Grondwet. En toch. Zeker op het vlak van stemrecht waren er ondanks dit gelijkheidsbeginsel tot vorige eeuw grote verschillen. We duiken even de geschiedenis in om de evolutie van het stemrecht in ons land te ontdekken.

Mannen krijgen
algemeen
meervoudig stemrecht

Stemrecht voor
bepaalde categorieën
vrouwelijke oorlogsslachtoffers

07.02.1831

Mannen krijgen
cijnsstemrecht

07.09.1893

Invoering
stemplicht

29.12.1899

Het stelsel van evenredige
vertegenwoordiging
vervangt het
meerderheidsstelsel

09.05.1919

Mannen vanaf 21 jaar krijgen
algemeen enkelvoudig stemrecht

Zondag 9 juni 2024 trekken we met zijn allen naar de stembus. Al wie op die dag 18 jaar of ouder is, moet gaan stemmen. Leeftijd, woonplaats, vermogen, ... het speelt geen rol, want iedereen heeft één stem. Vandaag lijkt dat de logica zelf, maar in de beginjaren van ons land en tot een stuk in de twintigste eeuw was dat enigszins anders. In de praktijk beschikte maar een klein deel van de bevolking over politieke rechten. De politieke democratisering zou, zeker wat het vrouwelijke deel van de bevolking betreft, een werk van lange adem worden. Externe gebeurtenissen, zoals de wereldoorlogen, brachten telkens een en ander in een stroomversnelling.

1831-1893

Democratisering van het stemrecht

Van 1831 tot 1893 gold het **cijnskiesstelsel**: enkel volwassen mannen die een bepaalde cijns (= belasting) betaalden hadden stemrecht. Dit was dus een voorrecht van een kleine groep rijken.

Onder druk van de progressieve liberalen en de socialisten, en na enkele grote arbeidersbetogingen en

stakingen, werd het cijnskiesstelsel in 1893 vervangen door het **algemeen meervoudig stemrecht**. In dit systeem kreeg elke man van minstens 25 jaar oud vanaf dan minstens één stem. Er bleef echter nog een onderscheid bestaan, want naargelang van zijn leeftijd, zijn gezinssituatie, zijn vermogen en zijn diploma's konden daar één of twee stemmen bijkomen.

Het gevolg was dat het aantal kiezers vertienvoudigde: bij de eerste parlementsverkiezingen volgens het nieuwe systeem, in oktober 1894, waren er 1.360.000 stemgerechtigden, die in totaal 2.090.000 stemmen konden uitbrengen. Meer dan de helft van de stemmen (1.240.000) ging echter uit van een minderheid van kiezers (510.000) die over twee of drie stemmen beschikten. Zo bleven de maatschappelijk zwakken benadeeld.

Samen met het algemeen meervoudig stemrecht was in 1893 ook **de stemplicht** ingevoerd. Dat neutraliseerde die benadeling enigszins. Omdat kiezers verplicht werden om te gaan stemmen, konden ze niet onder druk worden gezet om niet aan de verkiezingen deel te nemen.

1894-1919

Strijd voor het algemeen enkelvoudig stemrecht

In 1899 was het **meerderheidsstelsel** vervangen door **het stelsel van evenredige vertegenwoordiging**. Toch bleef het algemeen meervoudig stemrecht een grote electorale doorbraak en dus regeringsdeelname van de socialisten verhinderen.

De onvrede hierover groeide en tijdens het eerste decennium van de twintigste eeuw organiseerden de socialistische en de christelijke arbeidersbeweging een aantal algemene stakingen. Hun belangrijkste eis: algemeen enkelvoudig stemrecht.

Dat kwam er uiteindelijk in 1919. Het was de belangrijkste maatregel in het kader van een democratiseringsproces dat versneld werd door de enorme maatschappelijke impact van de Eerste Wereldoorlog. Omdat de regering de eerste parlementsverkiezingen na de wapenstilstand al volgens het nieuwe systeem wilde laten plaatsvinden, werd dat voorlopig door een gewone wet geregeld: de wet van 9 mei 1919 bepaalde dat bij de parlementsverkiezingen alle mannen vanaf 21 jaar één stem hadden.

Vrouwen vanaf 21 jaar mogen stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen

15.04.1920

Vrouwen vanaf 21 jaar zijn verkiesbaar voor de gemeenteraad

19.02.1921

Vrouwen zijn verkiesbaar voor de Senaat

15.10.1921

Vrouwen vanaf 21 jaar zijn verkiesbaar voor de Kamer

Vrouwen vanaf 21 jaar kunnen schepen of burgemeester worden

Meerderheidsstelsel. Er bestaan verschillende stelsels om na de verkiezingen de zetels te verdelen. In een 'meerderheidsstelsel' krijgt de winnaar van de verkiezingen alle zetels voor de regio waarin hij gewonnen heeft.

Stel dat er 10 zetels te verdelen zijn in regio A, en partij X behaalt 60% van de stemmen, dan krijgt die partij alle 10 zetels. Vaak is het een strijd tussen twee partijen. Het bekendste voorbeeld zijn de Democraten en de Republikeinen in de Verenigde Staten van Amerika.

Bij een **stelsel van evenredige vertegenwoordiging** wordt meer in detail naar de uitslag van de verkiezingen gekeken en worden de zetels evenredig verdeeld.

Stel dat er opnieuw 10 zetels in regio A te verdelen zijn. Bij de verkiezingen haalt partij X 60% van de stemmen, partij Y 30% en partij Z 10%. Dan zou volgens dit stelsel partij X recht hebben op 6 zetels, partij Y op 3 en partij Z op 1.

Meer info over de zetelverdeling en de kiesdrempel op pagina 30.

een derde stroming ontstaan: de vrouwenbeweging. De eerste Belgische feministen focusten op juridische, economische en intellectuele emancipatie. Maar na de eeuwwisseling ging de vrouwenbeweging daar anders over denken. In de overtuiging dat politieke rechten wel degelijk een belangrijk wapen konden zijn in de strijd voor de algemene emancipatie van de vrouw, plaatste ze het vrouwenstemrecht hoog op haar agenda.

Ook de politieke partijen mengden zich in het debat. Als gevolg van de invoering van het algemeen meerderheid mannenstemrecht en van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging, zag de katholieke partij haar absolute meerderheid in Kamer en Senaat na 1900 stilaan afbrokkelen. Deze partij was daarom gewonnen voor de invoering van het vrouwenstemrecht. De gangbare mening was immers dat vrouwen overwegend voor de katholieke partij zouden stemmen. Dat was voor de liberale en de socialistische partij voldoende reden om tegen het vrouwenstemrecht te blijven.

De oorlog bracht verandering. Kort na de Eerste Wereldoorlog kwamen de drie grote politieke partijen tot een compromis: in 1919 werd de

Vrouwen bleven op het vlak van stemrecht nog altijd in de kou staan. Precisering: niet alle vrouwen. Vrouwen die gevangengenomen of veroordeeld waren door de bezetter, alleenstaande moeders en niet-hertrouwde weduwen van gesneuvelde militairen en gefusilleerde burgers mochten wel deelnemen aan de verkiezingen.

Op 16 november 1919 vonden de eerste parlementsverkiezingen plaats volgens het algemeen enkelvoudig stemrecht. Het zou nog anderhalf jaar

(7 februari 1921) duren vooraleer het algemeen enkelvoudig stemrecht in de Grondwet werd opgenomen.

1919-1948

De geleidelijke totstandkoming van het volwaardige vrouwenstemrecht

Naast de arbeidersbeweging en de Vlaamse beweging was in de laatste decennia van de negentiende eeuw

Vrouwen krijgen bij de provincieraadsverkiezingen algemeen enkelvoudig stemrecht

27.03.1948

Vrouwen krijgen algemeen enkelvoudig stemrecht bij de parlementsverkiezingen

26.07.1948

Verlaging stemgerechtigde leeftijd van 21 naar 18 jaar

28.07.1981

EU-burgers krijgen stemrecht voor de gemeenteraad en het Europees Parlement

Niet EU-buitenlanders krijgen stemrecht voor de gemeenteraad

27.01.1999

19.03.2004

socialistische en liberale eis tot invoering van het algemeen enkelvoudig stemrecht voor mannen ingewilligd, terwijl de katholieken de goedkeuring verkregen van het gemeentelijk stemrecht voor vrouwen.

Daardoor mochten meerderjarige vrouwen, met uitzondering van prostituees en overspelige vrouwen, vanaf 1920 stemmen bij de gemeenteraadsverkiezingen. Voor de parlementsverkiezingen zou het vrouwenstemrecht evenwel pas na de Tweede Wereldoorlog volledig verworven worden. In 1948 kregen alle vrouwen het recht om te stemmen bij de parlements- en provincieraadsverkiezingen. Dat is amper 75 jaar geleden!

Hoewel ze tot 1948 zelf niet mochten stemmen, konden vrouwen zich wel al veel eerder verkiesbaar stellen. Vanaf 1920 waren vrouwen verkiesbaar voor de Kamer, vanaf 1921 voor de Senaat. Vanaf 1921 waren vrouwen ook verkiesbaar als gemeenteraadslid en konden ze, na toestemming van hun echtgenoot indien ze gehuwd waren, tot schepen of burgemeester benoemd worden. Lucie Dejardin was in 1929 de eerste vrouw die in de Kamer zetelde. In de Senaat viel die eer te beurt aan Marie Janson in 1921.

**Vanaf 2024 mogen
16- en 17-jarigen stemmen
voor het Europees Parlement**

2024

Affiche van de socialistische partij uit 1949

Van 1948 tot nu

Verdere aanpassingen van het stemrecht

De voorbije 75 jaar is de wereld veranderd. En ook het stemrecht evolueert mee. Zo werd in juli 1981 de kiesgerechtigde leeftijd van 21 op 18 jaar gebracht.

Er was ook de opkomst en de groei van de Europese Unie. Als gevolg van de invoering van het burgerschap van de Europese Unie door het Verdrag van Maastricht (1992), hebben EU-burgers die in België wonen sinds januari 1999 stemrecht bij de verkiezingen voor de gemeenteraad en het Europees Parlement.

Ten slotte werd in maart 2004 ook aan niet-EU-buitenlanders die in ons land gevestigd zijn, stemrecht bij de gemeenteraadsverkiezingen toegekend. Ze moeten dan wel al 5 jaar legaal in België verblijven en mogen geen burgemeester worden.

Nieuw bij de verkiezingen van 2024 is dat jongeren vanaf 16 jaar al mogen stemmen voor het Europees Parlement.

Lucie Dejardin werd in 1929 het eerste vrouwelijke Kamerlid

	Kamer			Vlaams Parlement	
Rechtstreeks verkozen sinds	1831	1831	1995	1989	
Aantal leden	150	60	124 (waarvan 6 uit Brussel)	89 72 Franstaligen (COCOF) 17 Nederlandstaligen (VGC)	
Legislatuur	5 jaar	5 jaar	5 jaar	5 jaar	
Verkozen door	Kiesgerechtigde Belgen	Sinds de 6 ^{de} staatshervorming niet meer rechtstreeks verkozen	Kiesgerechtigde inwoners - Vlaams Gewest - Brussels Gewest die voor Brussels Parlement stemmen op Nederlandstalige lijst	Kiesgerechtigde inwoners Brussels Gewest	
Bevoegdheden	Wetgeving (wetten) Controle federale regering	Wetgeving (wetten)	Wetgeving (decreten) Controle Vlaamse regering	Wetgeving (ordonnanties) Controle Brusselse regering	
Kieskringen	1 per provincie + Brussel-Hoofdstad	Niet rechtstreeks verkozen	6 kieskringen 1 per Vlaamse provincie + Brussel-Hoofdstad	1 kieskring (19 gemeenten Brussels Hoofdstedelijk Gewest)	
	Senaat			Brussels Parlement	

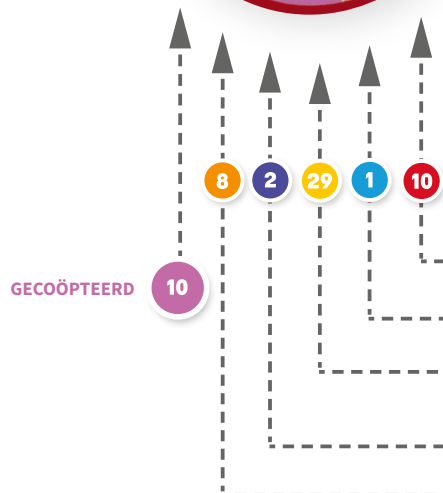
	
1995	1974
75	25
5 jaar	5 jaar
Kiesgerechtigde inwoners Waals Gewest	Kiesgerechtigde inwoners Duitstalige Gemeenschap
Wetgeving (decreten) Controle Waalse regering	Wetgeving (decreten) Controle rege- ring Duitstalige Gemeenschap
11 kieskringen die samenvallen met 1 of meer administratieve arrondissementen	1 kieskring die de 9 Duitstalige gemeenten omvat
	

FEDERALE STAAT

KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

SENAAT

3 GEMEENSCHAP

PARLEMENT VAN DE FR

PARLEMEN DUITSTALIGE G

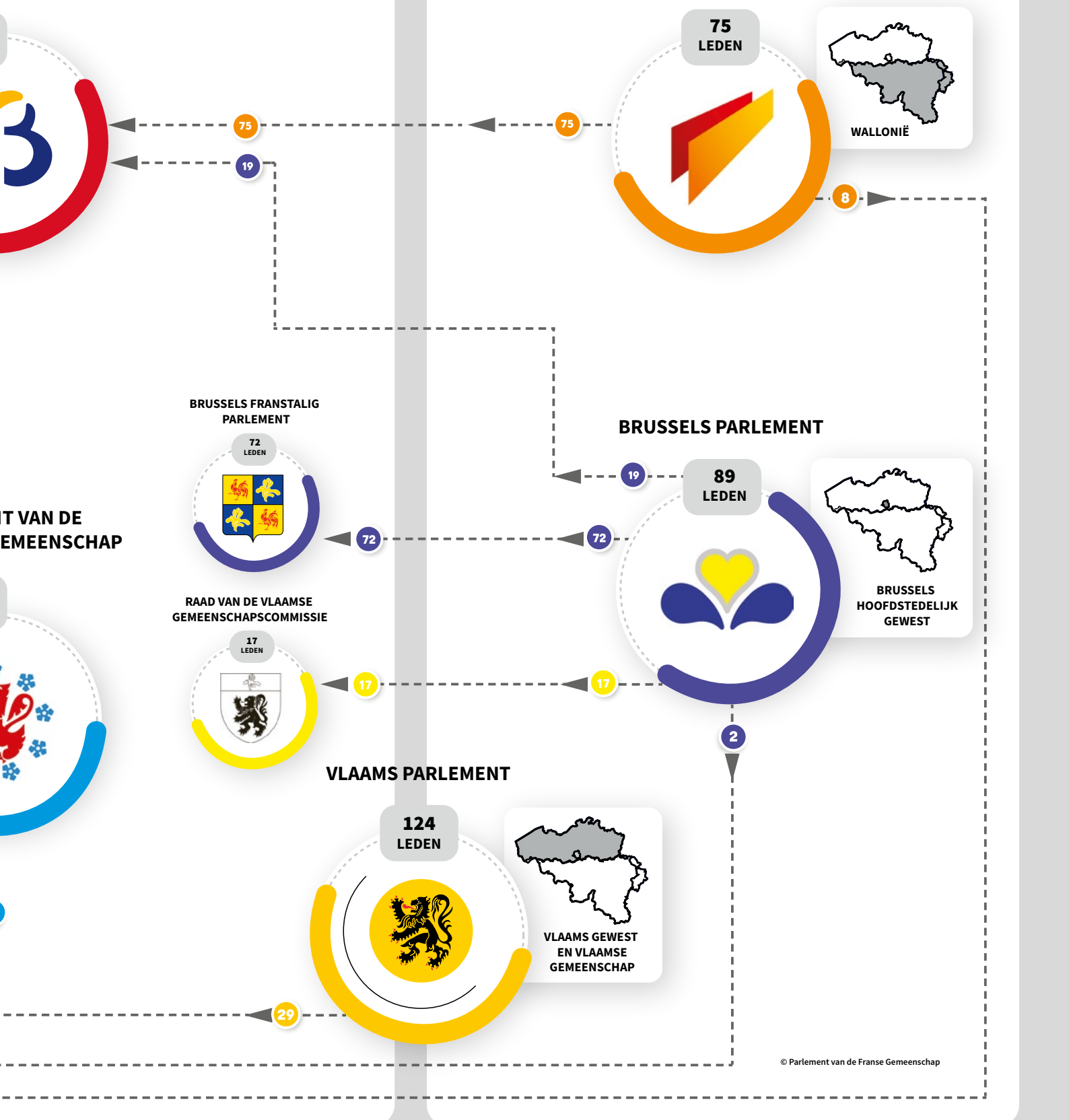

CHAPPEN

3 GEWESTEN

ANSE GEMEENSCHAP

WAALS PARLEMENT

© Parlement van de Franse Gemeenschap

IK BEN KANDIDAAT

Je bent kiezer en je hebt zin om een stapje verder te gaan. Je wil in de politiek gaan, om initiatieven te nemen, om dingen te kunnen veranderen... je hebt beslist om kandidaat te zijn bij de verkiezingen. Daarvoor moet je aan een reeks voorwaarden beantwoorden en op een lijst staan.

De voorwaarden waaraan je als kandidaat moet voldoen, zijn verschillend naargelang de verkiezing. Ze moeten vervuld zijn op de dag van de verkiezingen.

► **Leeftijd**

- Je bent minstens 18 jaar
- Om verkiesbaar te zijn voor het Europees Parlement moet je minstens 21 zijn

► **Nationaliteit**

- Voor het Europees Parlement en voor de gemeenteraad moet je inwoner zijn van een lidstaat van de Europese Unie
- Voor de andere parlementen en de provincieraad moet je Belg zijn

► **Woonplaats**

- Voor het Europees Parlement moet je je woonplaats hebben in een EU-lidstaat
- Voor de Kamer moet je in België wonen
- Voor de parlementen van de gemeenschappen en gewesten moet je sinds ten minste 6 maanden je woonplaats hebben in een gemeente van het gewest of van de gemeenschap
- Om kandidaat te zijn voor de gemeenteraad of de provincieraad moet je in de gemeente of provincie wonen.

In theorie mogelijk

Voor de Kamer van volksvertegenwoordigers en de gewestparlementen kan je dus kandidaat zijn buiten de kieskring waar je woont. Zo kan iemand uit Kortrijk voor de Kamer kandidaat zijn voor de kieskring Luxemburg. Of iemand uit Hasselt kan voor het Vlaams Parlement kandidaat zijn voor de kieskring Oost-Vlaanderen. In de praktijk is het natuurlijk niet evident om campagne te voeren (en verkozen te worden) in een streek waar je weinig komt en waar je weinig mensen kent.

► **Rechten**

- Om kandidaat te mogen zijn, moet je 'burgerlijke en politieke rechten genieten'. Met andere woorden, je mag niet – door een veroordeling – uitgesloten zijn van het recht om verkozen te worden, of dat recht mag niet tijdelijk opgeschort zijn.

Slechts kandidaat voor één parlement

Je mag geen kandidaat zijn voor verschillende verkiezingen die op dezelfde dag plaatsvinden. Op deze regel is er één uitzondering: als je kandidaat bent voor het Parlement van de Duitstalige Gemeenschap mag je ook kandidaat zijn voor een ander Gewest- of Gemeenschapsparlement of voor het Europees Parlement, maar niet voor de Kamer.

Op een lijst staan

Om kandidaat te zijn bij verkiezingen moet je op een kandidatenlijst staan. Lid zijn van een politieke partij is geen verplichting.

De samenstelling en de indiening van een kandidatenlijst zijn aan een reeks voorwaarden verbonden. Dit zijn er enkele.

- De lijst heeft een **naam of letterwoord** nodig (maximum 18 karakters en geen tekeningen).
- Afhankelijk van de verkiezing en de kieskring is er een **minimum- en een maximaantal** kandidaten vastgelegd.
- Voor sommige verkiezingen zijn er zowel **effectieve kandidaten** als **opvolgers**.
- Er moeten **evenveel vrouwen als mannen** op de lijst staan. Bij een oneven aantal kandidaten mag het verschil in aantal niet groter zijn dan 1.

WIST JE DAT...

je als niet-Belg kandidaat kan zijn voor de gemeenteraadsverkiezingen? Je kan gemeenteraadslid of schepen worden, maar geen burgemeester. Het mandaat van burgemeester is voorbehouden voor Belgen.

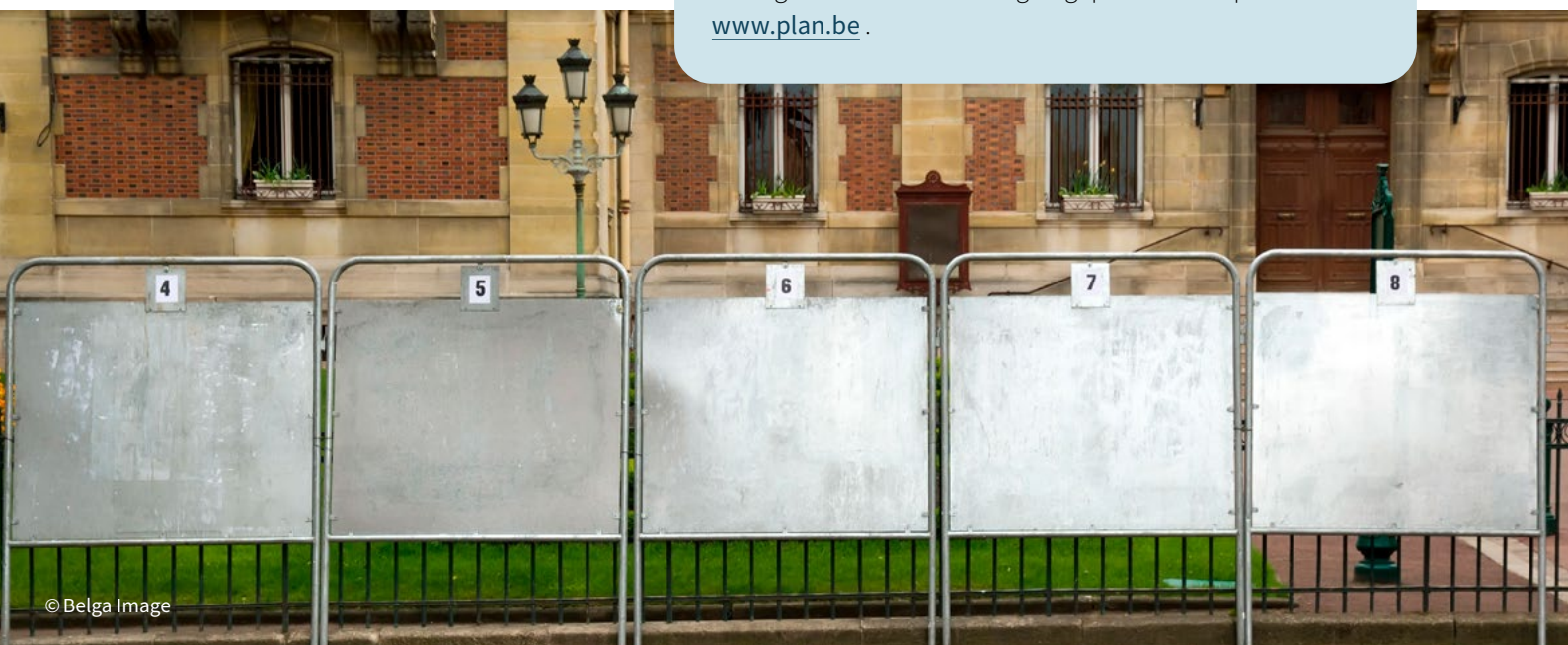
DE LIJST TREKKEN OF DUWEN

Bij de campagne en de verkiezingen komen nogal wat vreemde woorden kijken. De persoon helemaal bovenaan de lijst wordt 'lijsttrekker' genoemd. Zij of hij 'trekt' de lijst. De laatste persoon op de lijst is de 'lijstduwer'. Zij of hij 'duwt' de lijst. En we spreken van een 'strijdplaats' voor de plaats op de lijst die overeenkomt met het aantal zetels dat de partij vorige keer behaalde + 1. Als een lijst bij de vorige verkiezingen vijf zetels behaalde, noemen we de zesde plaats een strijdplaats.

HET PLANBUREAU BECIJFERT DE VERKIEZINGSBELOFTEN

Elke politieke partij of beweging doet voorstellen. Maar hoe kan jij weten of die voorstellen betaalbaar zijn, of ze realistisch zijn? Om op die vraag te antwoorden, werd het Planbureau ingeschakeld. Dat is een onafhankelijke instelling die studies doet en vooruitzichten opmaakt over economische, sociale en milieubeleidskwesties. De politieke partijen die vertegenwoordigd zijn in de Kamer moeten de 3 à 5 belangrijkste punten uit hun kiesprogramma voor de federale verkiezingen voorleggen aan het Planbureau. Het Planbureau berekent wat de uitvoering van die programmapunten zou betekenen voor de overheidsfinanciën, de koopkracht en de werkgelegenheid, voor de sociale zekerheid, het milieu en de mobiliteit. Het definitieve resultaat van dat cijferwerk wordt ten laatste 30 dagen voor de verkiezingen gepubliceerd op de website www.plan.be.

© Belga Image

KAN IK ZELF EEN POLITIEKE PARTIJ OPRICHTEN?

Geen enkele politieke partij of beweging stemt overeen met wat jij zoekt. Je hebt zin om je eigen partij op te richten? Dat kan! In onze Grondwet staat dat **iedereen een vereniging mag oprichten**. Zo een vereniging kan ook een politieke partij zijn. Je kan dus een partij oprichten, leden werven en activiteiten organiseren, net zoals dat kan voor elke andere vereniging.

Maar een politieke partij oprichten is niet voldoende. Als je met je partij wil deelnemen aan de verkiezingen moet je een kandidatenlijst indienen. En daar zijn voorwaarden aan verbonden. Meer daarover op de vorige pagina.

DE KANDIDATEN VOEREN CAMPAGNE

Wat mag en wat mag niet?

Op 9 juni 2024 zijn er verkiezingen voor de Kamer, het Europees Parlement en de parlementen van de gemeenschappen en gewesten. De politieke partijen en hun kandidaten zullen alles uit de kast halen om de kiezer te overtuigen. Maar niet alles is toegelaten. Vier maanden voor de verkiezingen begint de zogenaamde ‘sperperiode’. In die periode zijn er strikte regels. Na de verkiezingen gaat de Controlecommissie van de Kamer na of de regels met betrekking tot de financiering en de organisatie van de campagne gerespecteerd werden.

Verkiezingsuitgaven en organisatie van de campagne

De regels over welke middelen de politieke partijen en de kandidaten mogen gebruiken voor hun campagne zijn dezelfde voor de drie verkiezingen van 9 juni 2024.

Maximumbedragen

Een politieke partij mag voor de verkiezing van de Kamer niet meer dan 1 miljoen euro uitgeven. Wanneer verscheidene verkiezingen op dezelfde dag plaatsvinden, zoals dit het geval is op 9 juni 2024, blijft dit bedrag voor alle verkiezingen samen hetzelfde.

Hoeveel een individuele kandidaat mag besteden aan haar of zijn persoonlijke campagne hangt af van haar of zijn plaats op de kandidatenlijst. De eerste kandidaat op de lijst en één bijkomende kandidaat mogen meer uitgeven dan de andere kandidaten.

Giften

Kandidaten en politieke partijen kunnen hun campagne niet met om het even welke middelen financieren. Ze mogen geen giften ontvangen van ondernemingen of bedrijven, maar alleen van natuurlijke personen. Bovendien is het bedrag van de giften die natuurlijke personen jaarlijks aan politieke partijen en kandidaten mogen doen, begrensd.

Sperperiode vanaf 9 februari 2024

Een aantal campagnemiddelen zijn niet toegelaten tijdens de sperperiode. Dat is de periode van vier maanden voorafgaand aan de verkiezingen. Politieke partijen en kandidaten mogen geen commerciële reclameborden of affiches plaatsen of aanbrengen en evenmin gebruik maken van niet-commerciële reclameborden of affiches die groter zijn dan 4 m². Het is ook verboden gadgets te verkopen of uit te delen, geschenken uit te delen, commerciële telefooncampagnes te voeren en commerciële reclamespots op radio, televisie en in bioscopen te verspreiden.

Het is wel toegelaten tegen betaling boodschappen op het internet te verspreiden.

Na de verkiezingen wordt alles gecontroleerd

Na de verkiezingen moeten de politieke partijen en de kandidaten aangeven hoeveel ze uitgegeven hebben voor hun kiescampagne en waar dat geld vandaan kwam.

De aangiften van de politieke partijen en de kandidaten worden per kieskring gebundeld en naar de Controlecommissie voor de verkiezingsuitgaven verzonden. Dat is een parlementaire commissie die bestaat uit 17 Kamerleden en 4 experts. De commissie gaat, met hulp van het Rekenhof, na of de regels over de verkiezingsuitgaven en de organisatie van de campagne gerespecteerd werden. Mocht dat niet het geval zijn, dan kan de commissie een sanctie opleggen aan een politieke partij of een individuele kandidaat. De commissie kan ook aangifte doen bij het parket wanneer een individuele kandidaat de regels niet nageleefd heeft.

EN IN DE KAMER?

WAT GEBEURT DAAR IN DE AANLOOP NAAR DE VERKIEZINGEN?

De Kamer telt 150 parlementsleden, vrouwen en mannen die verkozen zijn voor een duur van maximaal vijf jaar. Wanneer er federale verkiezingen georganiseerd worden, komt er een einde aan hun mandaat. Als ze nog eens verkozen willen worden, moeten ze opnieuw naar de gunst van de kiezer dingen.

In principe worden de Kamerleden verkozen voor een periode van vijf jaar. Indien hun mandaat niet voortijdig beëindigd wordt door een politieke crisis en indien er geen verklaring tot herziening van de Grondwet aangenomen wordt, vinden de federale verkiezingen vijf jaar na de vorige verkiezingen plaats. De Kamer kan haar werkzaamheden voortzetten tot aan de verkiezingen. Maar als men beslist om de parlementaire activiteiten vroeger op te schorten – bijvoorbeeld om de politici de kans te geven campagne te voeren – dan is het de Kamer zelf die beslist over het moment waarop dat gebeurt.

In het recente verleden werd de federale legislatuur bijna altijd beëindigd nadat een verklaring tot herziening van de Grondwet werd aangenomen.

Ontbinding

Voorafgaand aan verkiezingen kan een parlement ontbonden worden. In dat geval stopt het mandaat van alle leden van dat parlement. Een eerste gevolg daarvan is dat de parlementaire werkzaamheden worden stopgezet. Er worden geen commissievergaderingen en plenaire vergaderingen meer georganiseerd.

De ontbinding heeft drastische gevolgen voor alle wetsontwerpen en wetsvoorstellen die in bespreking zijn. Zij worden als niet-bestaand beschouwd en krijgen het statuut ‘vervallen’. Indien bepaalde van die teksten na de verkiezingen opnieuw ingediend worden, moet het gedane parlementaire werk herbegonnen worden.

De ontbinding heeft ook gevolgen voor de federale regering. Zodra de Kamer ontbonden wordt, is de regering in ‘lopende zaken’ aangezien ze niet meer door de Kamer gecontroleerd kan worden. Een regering in ‘lopende zaken’ heeft een beperkte handelingsvrijheid. Ze moet zich beperken tot het dagelijkse beheer, lopende zaken en dringende dossiers.

Ten slotte heeft de ontbinding van de Kamer tot gevolg dat nieuwe verkiezingen moeten plaatsvinden binnen een periode van 40 dagen.

Wanneer vindt de ontbinding plaats?

Alleen wanneer een **verklaring tot herziening van de Grondwet** aangenomen wordt, wordt de Kamer van rechtswege ontbonden. Dat gebeurt automatisch zodra de herzieningsverklaring in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd is. In dat geval moeten er ten laatste binnen 40 dagen verkiezingen plaatsvinden en moet de nieuwe Kamer bijeenkomen binnen drie maanden.

VERKLARING TOT HERZIENING VAN DE GRONDWET

Wanneer de politici het wenselijk achten dat het nieuwe federale Parlement na de verkiezingen 'grondwetgevend' is (d.w.z. dat het de Grondwet kan herzien), dan moet voor het einde van de legislatuur een verklaring tot herziening van de Grondwet aangenomen worden. Elke tak van de federale wetgevende macht (de Kamer, de Senaat en de Koning, d.w.z. de regering) duidt, in een aparte verklaring, de Grondwetsartikelen aan die na de verkiezingen herzien kunnen worden. Alleen de artikelen die in elk van de drie verklaringen voorkomen, kunnen in de volgende legislatuur herzien worden. Na publicatie van de herzieningsverklaringen in het Belgisch Staatsblad wordt het federale Parlement ontbonden en worden er binnen 40 dagen verkiezingen georganiseerd.

De Koning kan de Kamer ontbinden

1. Wanneer de Kamer, bij volstrekte meerderheid van haar leden, een motie van wantrouwen tegen de federale regering aanneemt en niet tegelijk een opvolger voor de eerste minister aan de Koning voordraagt.
2. Wanneer de Kamer, bij volstrekte meerderheid van haar leden, een door de eerste minister ingediende motie van vertrouwen verwierpt en niet binnen een termijn van drie dagen een opvolger voor de eerste minister voor benoeming voordraagt.
3. Wanneer de federale regering ontslag neemt en de Kamer, bij volstrekte meerderheid van haar leden, een door de eerste minister ingediende motie van ontbinding aanneemt.

A photograph showing several people, mostly women, sitting at a long table covered with large stacks of yellow ballot papers. They appear to be in the process of counting or organizing the ballots. The setting is a large room with a tiled floor.

NA DE VERKIEZINGEN HOE WORDEN DE ZETELS VERDEELD?

Zodra de stemmen geteld zijn, moeten de zetels worden verdeeld over de partijen. Voor de parlamentsverkiezingen gebeurt dat in België volgens het systeem D'Hondt.

De Kamer telt 150 leden, die elk verkozen zijn in een bepaalde kieskring. Het aantal verkozenen per kieskring ligt vast. Het staat in verhouding tot het bevolkingscijfer. Dat verklaart waarom het dichtbevolkte Brussel veel meer zetels heeft in de Kamer dan het dunbevolkte Luxemburg.

WIST JE DAT...

het systeem D'Hondt, dat in de negentiende eeuw door de Gentse wiskundige Victor D'Hondt werd uitgewerkt, vandaag in heel veel landen ter wereld wordt gebruikt? Het staat bekend als een bijzonder eerlijk en transparant systeem.

Aantal zetels per kieskring

De kiesdrempel

Alvorens uit te leggen hoe de zetels binnen een kieskring verdeeld worden, moeten we het begrip ‘kiesdrempel’ toelichten. Voor de verkiezing van de Kamer is er een kiesdrempel van 5%. Dat betekent dat een lijst minstens 5% van de geldig uitgebrachte stemmen in de betrokken kieskring moet hebben om in aanmerking te komen voor de zetelverdeling.

Maar opgelet: een lijst die de kiesdrempel behaalt, heeft daarom nog niet noodzakelijk een verkozene. Dat zal afhangen van de berekeningen die uitgevoerd worden voor de zetelverdeling. Hierna meer uitleg daarover.

Een beetje wiskunde

De zetelverdeling gebeurt in verschillende stappen.

Eerst wordt het stemcijfer van elke lijst berekend. Dat is het totaal aantal geldige stembiljetten waarop een stem voor de lijst en/of voor kandidaten van die lijst is uitgebracht.

Vervolgens wordt de kiesdeler bepaald. Dat is het minimumaantal stemmen dat nodig is om een zetel te behalen. In het systeem D'Hondt gaat dat zo:

- Het stemcijfer van elke lijst wordt achtereenvolgens gedeeld door 1, 2, 3 enzovoort.
- De verkregen quotiënten worden gerangschikt van groot naar klein tot er zoveel quotiënten zijn als er zetels te begeven zijn.
- Het laatste quotiënt dat een zetel oplevert, is de kiesdeler.

Om het aantal zetels per lijst te kennen, delen we ten slotte het stemcijfer van de lijst door de kiesdeler. Als een bepaald quotiënt twee keer voorkomt, gaat de zetel naar de lijst met het hoogste stemcijfer.

Een voorbeeld

Laat ons een cijfervoorbeeld uitwerken om te zien hoe dat concreet verloopt.

Stel: in kieskring x zijn 7 zetels te verdelen.

Totaal aantal geldige stembiljetten

Quotiënt: resultaat van de deling van het stemcijfer door 1, 2, 3...

	Lijst A	Lijst B	Lijst C	Lijst D
Stemcijfer	48 000	136 000	88 000	140 000
Gedeeld door 1	48 000 (6)	136 000 (2)	88 000 (3)	140 000 (1)
Gedeeld door 2	24 000	68 000 (5)	44 000	70 000 (4)
Gedeeld door 3	16 000	45 333	29 333	46 666,6 (7)
Gedeeld door 4	12 000	34 000	22 000	35 000
Gedeeld door ...				

Vervolgens worden de quotiënten geordend volgens grootte tot aan het 7de quotiënt (want er zijn 7 zetels te verdelen):

- (1) 140 000
- (2) 136 000
- (3) 88 000
- (4) 70 000
- (5) 68 000
- (6) 48 000
- (7) 46 666,3

Het laatste quotiënt is de **kiesdeler**.

Laatste stap om het aantal zetels te kennen: het stemcijfer delen door de kiesdeler.

- lijst D heeft **3 zetels**:
 $140\,000 / 46\,666,3 = 3$
- lijst B heeft **2 zetels**:
 $136\,000 / 46\,666,3 = 2,9$
- lijst C heeft **1 zetel**:
 $88\,000 / 46\,666,3 = 1,8$
- lijst A heeft **1 zetel**:
 $48\,000 / 46\,666,3 = 1$

In de Kamer

Na de verkiezingen bereiden de diensten van de Kamer het 'onderzoek van de geloofsbriefen' voor. Tijdens dat onderzoek wordt, op basis van een aantal documenten, nagegaan of de verkiezingen regelmatig verlopen zijn en worden eventuele klachten van burgers of kandidaten over het verloop en de resultaten van de verkiezingen behandeld.

Ook wordt nagegaan of de 150 verkozenen de verkiesbaarheidsvoorwaarden vervullen: minstens 18 jaar oud zijn, Belg zijn, in België wonen en niet onverkiesbaar zijn.

Een nieuwe Kamer

Nieuwe verkozenen, een nieuwe Kamer. De eerste plenaire vergadering van de nieuwe Kamer is een beetje speciaal. Ze begint met het onderzoek van de geloofsbrieven. Dat gebeurt in zes commissies van elk zeven verkozenen. Aansluitend komen de Kamerleden van wie de geloofsbrieven zijn goedgekeurd terug naar het half rond om de eed af te leggen. De tekst luidt: 'Ik zweer de Grondwet na te leven.' Elk Kamerlid legt de eed af in de taal van zijn of haar kieskring, maar sommigen herhalen de eed in de tweede of de derde landstaal. En wat met de Kamerleden uit het (tweetalige) Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Bij hen bepaalt de taal die ze als eerste gebruiken bij de eedaflegging tot welke taalgroep van de Kamer ze behoren.

GEWONNEN EN TOCH IN DE OPPOSITIE?

Misschien heb je je wel eens verbaasd afgevraagd: hoe kan dat nu, die partij heeft de verkiezingen gewonnen en komt toch niet in de regering? Tja, dat is mogelijk.

In België is het aantal zetels in verhouding tot het aantal stemmen dat de partijen hebben behaald. Geen enkele partij kan in haar eentje een meerderheid van de zetels in de Kamer hebben. Dat verklaart waarom we altijd een coalitieregering met meerdere partijen nodig hebben. En het is perfect mogelijk dat de partij die de meeste stemmen behaalde, niet in de regering komt. Het enige wat nodig is, is dat de regering bij de vertrouwensstemming in de Kamer een meerderheid van de stemmen behaalt. Een partij die de verkiezingen heeft gewonnen, kan dus in de oppositie belanden.

Een nieuwe regering

Het initiatief om een nieuwe regering te vormen ligt bij de Koning. Hij duidt een of meer ervaren politici aan. Hun taak is na te gaan welke politieke partijen samen de meerderheid van de zetels in de Kamer hebben en te onderzoeken of ze op basis van hun respectieve programma's een coalitie kunnen vormen. Het doel is om tot een regeerakkoord te komen. Daarin staan de belangrijkste doelstellingen die de toekomstige regering tijdens de legislatuur wil bereiken. Zodra de coalitiepartijen bekend zijn, beginnen de onderhandelingen om de ministers en staatssecretarissen te benoemen. Dat alles kan lang duren.

Tot slot moet de nieuwe regering het vertrouwen van de Kamer krijgen. De eerste minister komt in de Kamer de krachtlijnen van het regeerakkoord voorstellen. Dit is de regeringsverklaring. Over deze verklaring wordt in de Kamer gedebatteerd en aan het einde is er de vertrouwensstemming. Als de eerste minister het vertrouwen krijgt van de meerderheid van de Kamerleden, kan hij of zij met de hele ploeg beginnen aan de uitvoering van het regeerakkoord.

WAAROM ZIJN ER ZOVEEL VERSCHILLENDE VERKIEZINGEN?

Dat komt onder meer doordat België een federale Staat is. Naast het federale (Belgische) niveau zijn er ook drie gemeenschappen en drie gewesten. Dat is niet altijd zo geweest. Vanaf het ontstaan van België in 1830 tot ver in de vorige eeuw was België een unitaire Staat, met één parlement en één regering. Maar daarin kwam rond 1970 verandering. Sindsdien zijn er zes staatshervormingen geweest. We weten dat dat best wel ingewikkeld is. In dit artikel geven we je de grote lijnen van elke staatshervorming.

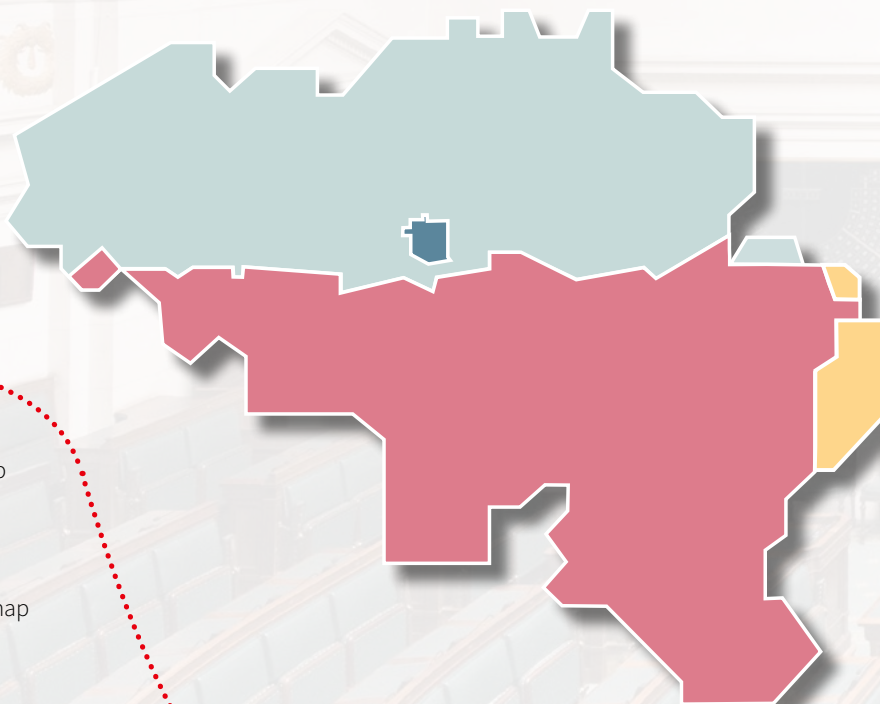
ZES STAATSHERVORMINGEN

1970 - Eerste staatshervorming

- Er worden drie cultuurgemeenschappen opgericht: de Vlaamse Cultuurgemeenschap, de Franse Cultuurgemeenschap en de Duitstalige Cultuurgemeenschap. Ze hebben beperkte bevoegdheden op het vlak van cultuur en talen.
- De basis wordt gelegd voor de oprichting van drie gewesten.

- Vlaamse Gemeenschap
- Franse Gemeenschap
- Duitstalige Gemeenschap

1980 - Tweede staatshervorming

- De 'cultuurgemeenschappen' worden 'gemeenschappen': de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en de Duitstalige Gemeenschap. De naamswijziging komt er omdat ze naast cultuur ook beslissingsmacht krijgen inzake gezondheid en sociale bijstand. Elke gemeenschap krijgt een raad (dat later een parlement zal worden) en een regering.
- Er worden twee gewesten opgericht: het Vlaams Gewest en het Waals Gewest. Ze krijgen een raad (parlement) en een regering.

Van bij de oprichting van de gewesten oefenen aan Vlaamse kant het Vlaams Parlement en de Vlaamse regering zowel de gemeenschaps- als de gewestbevoegdheden uit.

1988-1989 - Derde staatshervorming

- Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest krijgt vorm. Net zoals de andere gewesten krijgt het een raad (parlement) en een regering.
- De gemeenschappen worden ook bevoegd voor onderwijs en media, de gewesten voor vervoer en openbare werken.

1993 - Vierde staatshervorming

- Het Sint-Michielsakkoord maakt van België een volwaardige federale staat. Artikel 1 van de Grondwet luidt vanaf nu: 'België is een federale Staat, samengesteld uit de gemeenschappen en de gewesten.'
- Vanaf nu zijn er rechtstreekse verkiezingen voor de parlementen van de gemeenschappen en de gewesten. Tot dan toe werden ze bevolkt door leden van het federale Parlement.
- Het aantal Kamerleden wordt verminderd van 212 naar 150. Vanaf nu is alleen de Kamer nog bevoegd voor de controle van de federale regering en de goedkeuring van de begroting van de federale Staat. De Senaat wordt hervormd om meer een afspiegeling te vormen van de federale structuur van het land. In de Senaat hebben voortaan 21 gemeenschapssenatoren zitting, afgevaardigd door de parlementen van de gemeenschappen.
- De gemeenschappen en gewesten krijgen bijkomende bevoegdheden. Vanaf nu kunnen ze onder meer internationale verdragen sluiten in de domeinen waarvoor ze bevoegd zijn.

2001 - Vijfde staatshervorming

- De gewesten krijgen bijkomende bevoegdheden: onder meer landbouw, buitenlandse handel, de organisatie en de werking van gemeenten en provincies, successierechten, onroerende voorheffing, registratierechten, verkeersbelasting en belasting op de inverkeerstelling.
- De jaarlijkse dotatie die de gemeenschappen van de federale Staat ontvangen wordt verhoogd.
- Het Lombardakkoord wijzigt de werking van de Brusselse instellingen. De politieke vertegenwoordiging van de Vlamingen in de Brusselse instellingen wordt versterkt.

2011 en 2014 - Zesde staatshervorming

De zesde staatshervorming was zeer uitgebreid en werd in twee fasen uitgevoerd. In vorige edities van dit magazine, magazine 13 (fase 1) en magazine 14 (fase 2), vind je uitgebreide informatie. Hier harnemen we alleen de grote lijnen.

- De verdeling van de bevoegdheden tussen Kamer en Senaat wordt grondig aangepast. Vandaag is de Kamer als enige *assemblee* bevoegd voor het overgrote deel van het wetgevende werk.
- De Senaat wordt niet meer rechtstreeks verkozen.
- De federale verkiezingen vallen voortaan samen met de Europese.
- Brussel-Halle-Vilvoorde: de kieskring wordt in twee gesplitst (Vlaams-Brabant en Brussel-Hoofdstad) en de gerechtelijke arrondissementen worden hervormd.
- Bijkomende bevoegdheden gaan (volledig of gedeeltelijk) van het federale niveau naar de gemeenschappen/gewesten. Het betreft onder meer: gezondheidszorg en zorgverstrekking in oudereninstellingen en revalidatiecentra, geestelijke gezondheidszorg, preventiebeleid, de organisatie van de eerstelijnsgezondheidszorg, gezinsbijslagen, rechtsbijstand, tewerkstelling (onder meer de controle op de beschikbaarheid van werklozen, de activering van werkloosheidsuitkeringen, de plaatsing van werkzoekenden,...) het verkeersreglement en de rijopleiding.
- De gemeenschappen en de gewesten krijgen meer financiële autonomie en verantwoordelijkheid.

De Belgische structuur in een notendop

Het federale België telt vijf bevoegdheidsniveaus: federaal, gemeenschappen, gewesten, provincies en gemeenten. Daar komt het niveau van de Europese Unie bij.

In 2024 moeten we twee keer naar de stembus:

- op 9 juni 2024 voor het federale niveau (de Kamer van volksvertegenwoordigers), de gemeenschappen & gewesten en voor het Europees Parlement.
- Op 13 oktober 2024 voor de provincieraad en de gemeenteraad. In Antwerpen worden die dag ook de districtsraden verkozen.

ONS LAND TELT

Vier taalgebieden

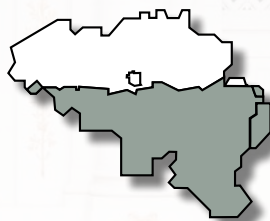
- het Nederlandse, Franse en Duitse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad

- Het Nederlandse taalgebied
- Het Franse taalgebied
- Het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad
- Het Duitse taalgebied

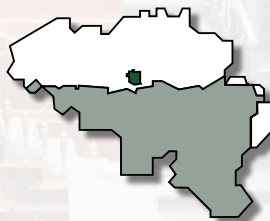
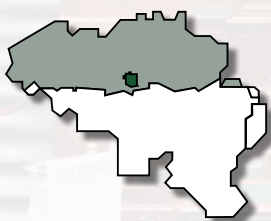
Drie gewesten

- het Vlaams Gewest (= het Nederlandse taalgebied)
- het Waals Gewest (= het Franse en het Duitse taalgebied)
- het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (= het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad)

Drie gemeenschappen

- de Vlaamse Gemeenschap (= het Vlaams Gewest + de Nederlandse instellingen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
- de Franse Gemeenschap (= het Waals Gewest zonder het Duitse taalgebied maar met de Franstalige instellingen op het grondgebied van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest)
- de Duitstalige Gemeenschap (= de negen gemeenten van het Duitse taalgebied)

OP 9 JUNI 2024 STEM JE OOK VOOR HET EUROPEES PARLEMENT

Hoewel het Europees Parlement en diverse Europese instellingen zich in het hart van onze hoofdstad bevinden, is dit voor veel mensen een ver-van-mijn-bed-show. Het Europees Parlement staat verder van ons af dan de andere parlementen die we straks verkiezen. Maar is dat wel zo? De beslissingen die daar genomen worden hebben een enorme impact op ons dagelijkse leven. De CE-markering die je op veel producten terugvindt om aan te tonen dat ze beantwoorden aan de Europese vereisten inzake veiligheid, het verbod op de verkoop van nieuwe wagens met een verbrandingsmotor vanaf 2035, de verplichte invoering van de universele oplader voor tablets, smartphones, ... dat werd allemaal beslist op Europees niveau. Reden temeer om er hier even bij stil te staan. Wie zit er in het Europees Parlement? Wat zijn de taken van die gigantische assemblee die afwisselend in Brussel en Straatsburg vergadert? En hoe komt de Europese besluitvorming tot stand?

Zoals elk parlement vertegenwoordigt ook het Europees Parlement de bevolking van een bepaald gebied. In dit geval zijn dat de inwoners van de lidstaten van de Europese Unie. De leden van het Europees Parlement werken evenwel niet alleen. Ook op het Europese niveau zijn samenwerking en interactie cruciale principes. Daarom geven we hier een beknopt overzicht van de belangrijkste Europese instellingen.

Het **Parlement** vertolkt de stem van de Europese burgers.

De **Commissie** behartigt de Europese belangen.

In de **Raad** van de Europese Unie klinkt de stem van de ministers van de lidstaten.

In de **Europese Raad** vergaderen staatshoofden en regeringsleiders.

Europees Parlement

- Het Europees Parlement telt 705 leden. 21 van hen werden/worden verkozen in België.
- Om de 5 jaar zijn er verkiezingen voor het Europees Parlement. Elke EU-burger die stemgerechtigd is, mag stemmen in zijn eigen of in een andere lidstaat. In België vallen de verkiezingen voor het Europees Parlement samen met die voor de Kamer en voor de parlementen van de gemeenschappen en gewesten.
- De leden van het Europees Parlement zijn niet gegroepeerd per land. Ze zijn op basis van hun politieke overtuiging verenigd in politieke fracties. De leden die niet tot een fractie behoren, worden 'niet-ingeschrevenen' genoemd.

Taken

- Europese 'wetten' bespreken en goedkeuren. Het Parlement doet dit samen met de Raad van de Europese Unie.
- Samen met de Raad van de Europese Unie de jaarlijkse begroting van de EU vaststellen.
- Belangrijke internationale overeenkomsten goedkeuren, zoals de toetreding van nieuwe lidstaten en handelsovereenkomsten.
- De Europese instellingen controleren, voornamelijk de Europese Commissie en de Raad van de Europese Unie.

Raad van de Europese Unie

(ook wel Raad genoemd)

- De Raad wordt gevormd door ministers van de lidstaten.
- De samenstelling varieert naargelang van de thema's die op de agenda staan. Daardoor zijn er 10 'raadsformaties'. De ministers van Buitenlandse Zaken van de lidstaten vergaderen maandelijks om de externe betrekkingen van de Unie te bespreken. De ministers van Economie en Financiën komen maandelijks bijeen in de zogenoemde 'ECOFIN-vergaderingen'. En verder zijn er ook vergaderingen voor de ministers van Sociale Zaken, Landbouw enz.
- Indien het thema dat op de agenda staat in ons land een bevoegdheid is van de gemeenschappen (bijv. onderwijs) of de gewesten (bijv. landbouw), dan nemen de bevoegde ministers van de gemeenschaps- of gewestregeringen aan de besprekingen deel.

Taken

- Europese 'wetten' bespreken en goedkeuren. De Raad doet dit samen met het Europees Parlement.
- Samen met het Europees Parlement de jaarlijkse begroting van de EU vaststellen.
- Het beleid van de lidstaten coördineren via aanbevelingen, bijvoorbeeld op het vlak van werkgelegenheid.
- De lidstaten laten samenwerken op het vlak van justitie en politie.
- Internationale overeenkomsten sluiten met niet-lidstaten en internationale organisaties.

©European Union (2019)

Europese Commissie

- Wordt aangesteld voor 5 jaar.
- De Europese Commissie bestaat uit 27 eurocommissarissen.
- De Commissie wordt geleid door een voorzitter. Met het oog op de aanduiding van een commissievoorzitter stellen de grootste fracties in het Europees Parlement elk een kandidaat-voorzitter voor, een zogenaamde 'Spitzenkandidaat'. Na de verkiezingen wordt de kandidaat van de fractie met het grootste aantal stemmen voorzitter van de Europese Commissie. Hij of zij coördineert vervolgens de samenstelling van de nieuwe Commissie.
- Tot aan de verkiezingen wordt de Commissie geleid door Ursula von der Leyen.

Taken

- Voorstellen voor nieuwe Europese 'wetten' uitwerken, die ze vervolgens voorlegt aan het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie.
- De financiële middelen van de EU beheren.
- De beslissingen van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie uitvoeren.
- De Unie vertegenwoordigen bij internationale organisaties, bijvoorbeeld voor handelsonderhandelingen.
- Erop toezien dat de lidstaten de Europese verdragen en de Europese 'wetten' naleven. De Commissie kan lidstaten op de vingers tikken en zelfs boetes opleggen.

De Hoge Vertegenwoordiger voor Buitenlandse Zaken en Veiligheidsbeleid

- Zit de Raad Buitenlandse Zaken voor, doet voorstellen ter voorbereiding van het gemeenschappelijk buitenland- en veiligheidsbeleid en waarborgt de uitvoering van de besluiten van de Europese Raad en van de Raad.
- Vertegenwoordigt de Unie in aangelegenheden die onder het gemeenschappelijk buitenland- en veiligheidsbeleid vallen.
- Voert namens de Unie de politieke dialoog met internationale organisaties en verwoordt op internationale conferenties het standpunt van de Unie.
- Hij/zij is ondervoorzitter van de Europese Commissie.
- Op dit moment is de Hoge Vertegenwoordiger de Spanjaard Josep Borell.

De 'Europese President'

(Officieel: de permanente voorzitter van de Europese Raad)

- Wordt benoemd voor 2,5 jaar en kan een keer herbevestigd worden.
- Zorgt voor de externe vertegenwoordiging van de Unie in aangelegenheden die onder het gemeenschappelijk buitenland- en veiligheidsbeleid vallen. De Europese president vertegenwoordigt de EU op wereldniveau.
- Sinds 1 december 2019 is dat onze landgenoot Charles Michel.

Europese Raad

(ook wel Europese Top genoemd)

- De Europese Raad bestaat uit de staatshoofden en/of regeringsleiders van de lidstaten en de voorzitter van de Europese Commissie. Voor België maakt niet de Koning, maar wel de eerste minister deel uit van de Europese Raad.
- Officieel komt de Europese Raad 4 keer per jaar samen. In de praktijk wordt er evenwel een Europese Top georganiseerd wanneer de omstandigheden dat vereisen.

Taken

- De politieke beleidslijnen en prioriteiten van de Unie uitstippelen.
- De Europese Commissie aansturen.
- De Europese Raad wordt voorzeten door de 'Europese President'. Die is aangesteld door de regeringen van de lidstaten.

BELGIË IS VOORZITTER VAN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE

2024 is niet alleen een belangrijk verkiezingsjaar. Van 1 januari tot 30 juni 2024 is ons land ook voorzitter van de Raad van de Europese Unie. De vorige keer dat die eer ons te beurt viel, was in 2010. 13 jaar geleden. Wat houdt dat voorzitterschap precies in?

Wat is het voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie?

De Europese Unie of EU telt 27 lidstaten. Voor haar werking steunt de EU op tal van instellingen, waarvan het Europees Parlement, de Europese Commissie, de Raad van de Europese Unie en de Europese Raad onmiskenbaar de belangrijkste en bekendste zijn.

De Raad van de Europese Unie wordt gevormd door ministers van de 27 lidstaten. De werkzaamheden van de Raad worden geleid door de voorzitter. Om alle lidstaten gelijk te behandelen, werkt de Europese Unie met een beurtrol voor het voorzitterschap van de Raad. Om de zes maanden neemt een andere lidstaat het voorzitterschap op. Gedurende die periode kan een land zijn eigen accenten leggen en prioriteiten vooropstellen in verband met het beleid van de Europese Unie.

Om een zekere continuïteit in het beleid te hebben, wordt er met trio's gewerkt. Dat betekent, dat het huidige voorzitterland samenwerkt met het vorige en met het volgende voorzitterland. In het geval van België zijn dit respectievelijk Spanje en Hongarije.

Wat doet het voorzitterschap?

‘Leider’ zijn mag je letterlijk nemen, want een van de belangrijkste taken van het land dat het voorzitterschap waarneemt, is de vergaderingen van de Raad van de Europese Unie organiseren en leiden. Tijdens zo’n vergadering bespreken de vakministers met hun ambtsgenoten uit de andere EU-lidstaten diverse actuele thema’s en wetgeving binnen hun domein. De minister uit de lidstaat die

De website van de federale regering voor het EU-voorzitterschap

Net zoals het in jouw sportclub of jeugdvereniging niet evident is om iedereen op dezelfde lijn te krijgen, moet de voorzitter soms een bruggenbouwer zijn en soms een ploegleider die de lijnen uitzet.

Wie doet wat tijdens het voorzitterschap?

Er zijn meerdere spelers actief tijdens het voorzitterschap. De voortrekkersrol is weggelegd voor de Belgische regering en de Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken. Zij zetten de grote lijnen uit en staan in voor de meeste vergaderingen met de ministers van de andere lidstaten.

het voorzitterschap bekleedt, zit de vergadering voor. Gaat het over bestraffen van terreur, dan zullen bijvoorbeeld de ministers van Justitie aan tafel zitten. Gaat het over de euro of over de begrotingen, dan steken de ministers van Economie de koppen bij elkaar (eventueel aangevuld met een staatssecretaris bevoegd voor begroting). Zijn de oorlog in Oekraïne en de bijbehorende militaire steun de thema's, dan zullen de ministers van Landsverdediging van de lidstaten samenkomen.

Welke thema's zetten we op de agenda? Welke initiatieven starten we op? Die verantwoordelijkheid ligt tot 30 juni bij België, als voorzitter van de Raad.

Daarnaast is er een **parlementaire dimensie** aan zo'n voorzitterschap verbonden. Onder die noemer zitten alle activiteiten die de nationale parlementen (en vaak ook de regionale parlementen) inrichten tijdens de zes maanden van het voorzitterschap. Het biedt parlementsleden de gelegenheid om met parlementsleden uit de andere lidstaten van gedachten te wisselen over specifieke thema's.

OPGELET!!

RAAD VAN DE EUROPESE UNIE ≠ EUROPESE RAAD

België is tijdens het eerste semester van 2024 voorzitter van de **Raad van de Europese Unie**. Die wordt gevormd door ministers van de 27 lidstaten. De samenstelling van de Raad is afhankelijk van het onderwerp dat besproken wordt. De Raad heeft dus geen vaste samenstelling. Die Raad mogen we niet verwarren met de Europese Raad. Toegegeven, het is best wel verwarrend.

De **Europese Raad** is de vergadering van de regeringsleiders of staatshoofden van de 27 lidstaten van de EU. Sinds het verdrag van Lissabon uit 2009 heeft de Europese Raad een vaste voorzitter en dat is momenteel de Belg Charles Michel. De vaste voorzitter treedt ook op als 'gezicht' van de Europese Raad tijdens ontmoetingen met regeringsleiders en staatshoofden uit andere regio's in de wereld.

Meer info over de belangrijkste Europese instellingen en Raden >> pagina 39.

Wat zijn de Belgische prioriteiten?

Eind vorig jaar heeft de regering de prioriteiten van het Belgisch EU-voorzitterschap voorgesteld.

Rechtsstaat en democratie is een eerste prioriteit. België blijft in zijn prioriteiten het respect voor de rechtsstaat en fundamentele rechten centraal stellen en wil de inspraak van burgers, in het bijzonder van de jongeren, versterken. Een uitgebreide Unie kan ons ook sterker maken. Maar dan is het cruciaal om na te denken over de manier waarop de **besluitvorming** momenteel werkt. Die besluitvorming is vandaag al complex en wordt misschien onwerkbaar als er nieuwe landen aansluiten.

De volgende twee prioriteiten vatten we samen onder de noemer **economie**. Het gaat daarbij zowel over de **interne Europese markt** en de industrie als over de **buitenlandse handel** met andere economische unies en landen. Inzetten op ontwikkeling en innovatie en autonoom worden inzake energie zijn hier de kernbegrippen. Europa moet zich positioneren als wereldspeler.

De vierde prioriteit ligt in de lijn van de agenda die de Europese Unie al enkele jaren volgt: de **groene transitie**. België zet in op de energie- en klimaattransitie, met oog voor de circulaire economie, betaalbare energie en investeringen in een geïntegreerd Europees energienet.

Het vijfde element waaraan België aandacht wil besteden, is een **sociaal Europa**. Daarbij gaat het over betaalbaarheid en meer gelijkheid en inclusie op het vlak van werkgelegenheid, gezondheid, vergrijzing en wonen.

Tot slot ligt de focus op het **Europees buitenlands beleid**, met veel aandacht voor het nieuwe Europese migratie- en asielpact. De strijd tegen de georganiseerde misdaad, terrorisme en extremisme staan eveneens hoog op de agenda.

WIST JE DAT ...

het door de Brexit komt dat het Belgisch voorzitterschap nu samenvalt met de Europese verkiezingen? Doordat het Verenigd Koninkrijk op 30 januari 2020 uit de Europese Unie trad, zijn alle voorzittersschappen een plaatsje vooruitgeschoven. Normaal kwam ons land pas in de tweede jaarhelft aan de beurt.

[OVER](#)
[EVENTS](#)
[BLOG](#)
[NIEUWS](#)
[PERS](#)
[CONT](#)

Van 1 januari 2024 tot 30 juni 2024 organiseert het Belgisch Parlementair Stelsel de parlementaire dimensie van het Belgische voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie. In vergelijking met het vorige Belgische voorzitterschap in het tweede semester van 2010 is de rol van de nationale parlementen in het Europees beleid sterk toegenomen. De interparlementaire samenwerking is dan ook veel belangrijker geworden.

VOLG DE PARLEMENTAIRE DIMENSIE OP ONZE SOCIALEMEDIAKANALEN

Website www.parleu2024.be

parleu2024.be

@parleu2024be

Welkom in de Kamer!

Had je altijd al willen weten hoe het er in een parlement aan toe gaat? Hoe een wet tot stand komt? Wat er besproken wordt tijdens de parlementaire vergaderingen? We zetten de mogelijkheden voor jou op een rijtje.

EEN VERGADERING BIJWONEN

De plenaire vergaderingen en de meeste commissievergaderingen zijn openbaar. Iedereen kan ze bijwonen. Vooraf reserveren hoeft niet.

Surf naar www.dekamer.be om te weten welke vergaderingen wanneer plaatsvinden en wat er op de agenda staat.

Je kan de plenaire vergaderingen ook live volgen op onze website: ga naar 'video vergaderingen'. Daar vind je ook de gearchiveerde beelden van de voorbije vergaderingen.

EEN RONDLEIDING VOLGEN

Dagelijks, behalve op zondag, vinden er rondleidingen plaats. Een groepsbezoek is gratis en duurt anderhalf tot twee uur. Een groep bestaat best uit 20 personen. We raden je aan je bezoek minstens twee maanden vooraf te boeken. We ontvangen immers jaarlijks vele duizenden bezoekers uit binnen- en buitenland.

VOLG ONS OP

MEER WETEN

Op onze website vind je een elektronische versie van dit magazine met tal van doorklikmogelijkheden.

Een vergadering bijwonen

Leuvenseweg 13
1000 Brussel

Een rondleiding boeken

Tel.: 02 549 82 85
bezoekers@dekamer.be

Meer exemplaren van dit magazine ontvangen?

Een adreswijziging melden?
Laat het ons weten op
communication@dekamer.be
www.dekamer.be

Op zondag 21 juli zetten we ter gelegenheid van de Nationale Feestdag onze deuren open voor het publiek. Volg onze sociale media voor meer details!